of ontmoette, krijgt het de beteekenis van: het trof zoo dat, wat zakelijk volkomen hetzelfde is als: er was bij geval.

In het Nieuwe Testament komt het woord slechts eenmaal voor, nl. in Lucas 10:31, waar het door Christus zelf gebruikt wordt in de gelijkenis van den barmhartigen Samaritaan: En bij geval kwam een zeker priester denzelfden weg af. Hier wordt in het oorspronkelijke wel een afzonderlijk woord gebruikt *συγκυρία*; maar ook dit woord drukt in zijn grondbeteekenis hetzelfde uit, nl. samentreffing, en daar wij in het Hollandsch toch moeilijk kunnen zeggen: bij samentreffing kwam een priester denzelfden weg af, hebben onze statenoverzetters het vertaald door bij geval.

Maar al moet men dus voorzichtig zijn met een rechtstreeksch beroep op de Schrift, toch blijkt hieruit wel, dat onze statenvertalers geen het minste bezwaar in het gebruik van dit woord hebben gezien, en dat het uiterst moeilijk is de hier bedoelde zaak op een andere wijze uit te drukken.

Wanneer men ons vraagt, waarom onze belijdenis dan toch zegt, dat niets bij geval geschiedt, of liever dat „God, nadat Hij alle dingen geschapen had, deze niet aan het geval of de fortuin heeft overgegeven," dan moet hier onderscheid gemaakt worden.

Van Gods zijde bezien is er geen toeval, maar geschiedt alles naar een bepaald plan, met een bepaald doel, volgens een bepaalde ordinantie. Zelfs de haren van ons hoofd zijn door God geteld. Ten opzichte van de voorzienigheid Gods kan ons „niets bij geval overkomen", gelijk onze Belijdenis het uitdrukt, en hebben we zelfs in het meest toevallige feit de hand Gods op te merken; zooals het een wonderlijke leiding Gods was, dat Ruth juist op den akker van Boaz, haar onbekenden Losser, aren lezen kwam. Elke poging om deze toevallige dingen buiten het voorzienig bestel Gods te plaatsen, is daarom als diep zondig te veroordeelen. Het is een beperken van de Almachtige kracht Gods, waardoor Hij *alle* dingen regeert en bestuurt.

Maar al is er bij God geen toeval, omdat Hij alles van te voren weet en bepaald heeft, voor ons menschen zijn er toch vele zaken, die wel toevallig zijn. Wanneer de Syrier in eenvoudigheid zijn boog spant en Achab raakt, dan is dat voor hem toeval, omdat hij het deed zonder den Koning te kennen en dus zonder dat doel. Wanneer de priester uit de gelijkenis wandelt op den weg van Jerusalem naar Jericho, dan weet hij niet vooruit, dat hij den uitgeplunderden en gewonden Israeliet daar treffen zou, en die ontmoeting was voor hem dus toevallig.

Mits men met onze kantteekenaren deze onderscheiding wel in het oog houdt, zien we geen de minste reden om het woord toevallig als ongeoorloofd te bannen. Het is zondig wanneer we het gebruiken ten opzichte van Gods voorzienigheid; maar het is niet zondig wanneer we het gebruiken voor menschelijke handelingen.

Het is goed, dat men ook bij het kiezen zijner woorden een teere conscientie heeft; maar men moet toch evenzeer waken, dat men, gelijk onze vaderen het noemden, geen scrupuleuse conscientie krijgt, d. w. z. een conscientie, die uit overdreven vrees van te zondigen, zelfs aan geoorloofde dingen aanstoot neemt.

Uit de Pers.

Nogmaals laten wij het woord aan Dr. Wielenga, die over de zoogenaamde „toespraak na den Doop," in de *Geldersche Kerkbode* het volgende schrijft:

Op deze vragen klinkt nu als antwoord het eenvoudig toestemmend ja. Niet slechts als een *echo* der ziel van de beleden waarheid, maar insonderheid als een *belofte* voor het aangezichte Gods en in tegenwoordigheid zijner heilige Gemeente afgelegd. Van dit *ja* zullen de ouders eens rekenschap hebben te geven in den grooten dag.

Laat ons er wel op letten, dat hier niets anders staat dan *ja*. Bij de aanvaarding van een ambt klinkt een meer plechtig: *ja ik van ganscher harte*. Sommige eenvoudige zielen zeggen ook wel eens: *ja domine*! Alsof de belofte aan den leeraar afgelegd werd! Natuurlijk dient zulk een »beleefdheid" bij deze heilige handeling strengelijk te worden vermeden.

Er is ook een tijd geweest, dat men het ja driemaal liet herhalen, dus na elke vraag het antwoord afvroeg. De oudste redactie, n.l. die van Datheen, had het *ja* alleen aan het slot. In den bijbel van Marnix, uit den jare 1591, vinden wij echter het antwoord driemaal aangegeven. En uit de vroeger vermelde geschiedenis met Episcopius blijkt, dat Caspar van der Heyden dit drievoudig antwoord ook afvroeg. Tenminste Trigland verhaalt, dat de predikant eerst den getuigen en daarna Episcopius vroeg: »Of zij niet bekenden, dat hetgeen vervat was in het Oude en Nieuwe Testament.... en wat daar verder volgt", en daarop liet volgen: Wat zegt gij daarop?"

De officieele Dortsche tekst heeft ook het drievoudig antwoord opgenomen, gelijk als bij het doopsformulier voor volwassenen. Daar echter de sedert ruim twee en een halve eeuw in onze Kerk gebruikelijke redactie tot den alleroudsten vorm is teruggekeerd, hebben onze revisoren (Prof. Rutgers c.s.) dit zoo laten staan, omdat er, gelijk ze dit in hun aanteekening uitdrukken, »geene genoegzame reden is, om een gebruik, waaraan de Gemeente reeds lang gewoon is, te willen veranderen." Inderdaad betreft het hier geen beginsel en kan er dus geen bezwaar zijn, ons aan deze gewoonte te houden.

Hiermede is feitelijk dit gedeelte van ons formulier, waarboven geschreven staat: Vermaning aan de ouders enz", ten einde.

De woorden, die er volgen: »Daarna in het doopen spreekt de Dienaar enz." behooren bij de eigenlijke doopshandeling thuis en staan dus tusschen de vermaning en dankzegging in.

Het is echter ons voornemen ook deze woorden onder deze rubriek te bespreken, aangezien een afzonderlijke leering over het ritueel der doopshandeling hier niet wordt gegeven. Wij bepalen er ons dus toe, naar aanleiding van het weinige dat hier gezegd wordt, maar ook in verband met 't geen hier *niet* gezegd wordt, eenige opmerkingen over de verdere handeling en eigenlijke bediening van den doop aan dit hoofdstuk te verbinden.

Aan hetgeen hier *niet* gezegd wordt? vraagt wellicht één onzer lezers. Heb ik dat goed verstaan? Is het mogelijk een beschouwing te geven over iets, dat *niet* gezegd wordt?

Zeer zeker, vooral hier is, althans op één punt, het zwijgen van ons formulier welsprekend.

Gewoonte toch is het, ook heden nog, in sommige Kerken, dat, terstond nadat het bevestigend antwoord door de ouders is gegeven, door den dienaar nog het een en ander tot hen gesproken wordt. Dit is de zoogenaamde »toespraak bij den doop", waarover in de laatste jaren op ons kerkelijk terrein ook heel wat te doen is geweest. In de Kerken der Scheiding was zulk een toespraak nagenoeg algemeen gebruikelijk, zoodat, toen de Kerken uit de Doleantie een andere gewoonte volgden, n.l. om zich strikt te houden aan het formulier zonder daar iets aan toe te voegen, door sommigen dit gebruik als een »nieuwigheid" allesbehalve vriendschappelijk is begroet.

Historisch is de oorsprong van het »toespraakje" moeilijk nauwkeurig aan te wijzen. Vaststaat dat in de oudste exemplaren van ons formulier geen schijn of schaduw van zulk een toevoegsel is te vinden. De verschillende Synodes hebben juist zoo sterk mogelijk de Kerken vermaand zich stiptelijk aan het formulier te houden, gelijk immers het formulier zelf geboren is uit de behoefte om een vasten regel in de bediening te hebben en alle persoonlijke opvattingen en gedachten uit te sluiten.

Zoo bepaalde b.v. de Synode van Dordt, 1574, in artikel 66: »En omdat het gevaarlijk is, dat alle dienaren elk een bijzondere vermaning vóór den doop doen zouden, zoo is besloten, dat de forme eenerlei wezen zal, welke korter begrepen en den dienaren toegezonden is".

In aansluiting echter aan het besluit dierzelfde Synode in art. 63, »dat de kerkdienaren de ouders tot onderwijsing der kinderen *en de bijstaande getuigen vermanen zullen*", heeft men achter de vragen, in navolging van het formulier van den Palts, deze woorden geplaatst: »Daarna spreekt de dienaar aldus: Voorts gelijkerwijs een ieder christen vanwege de liefde schuldig is, zijnen naaste, zoo jong als oud, tot de godzaligheid te vermanen, — alzoo wil ik principalijk ulieden, die als getuigen staan over den doop van het kind, gebeden en vermaand hebben, dat gij hetzelve in het opwassen wilt helpen stieren in de wegen des Heeren, opdat het zijnen doop recht mag beleven." Deze »toespraak" werd echter, gelijk uit de woorden zelf blijkt, alleen tot de getuigen gehouden. En toen de reviseurs der Dordtsche Synode den tekst veranderden, door te spreken van »ouders *of* getuigen", hebben zij dit toespraakje uit de liturgie weggelaten, zoodat gerustelijk kan worden geconstateerd, dat onze Kerken in haar bloeitijd het gebruik van een toespraak, zooals die thans voorkomt, nimmer hebben erkend. Het is een vinding van later dagteekening.

Natuurlijk wil dit niet zeggen, dat, in het afgetrokkene geredeneerd, per se een persoonlijk woordje van den dienaar tot de ouders gericht zou zijn af te keuren.

Onze Kerken hebben, ook op het terrein der liturgie, nooit enghartig willen binden en, zoover dit mogelijk was, het beginsel der vrijheid geëerbiedigd.

Ook is het zeer goed te verklaren, dat bij velen zulk een gemoedelijk woordje na het lezen van het formulier hartelijk wordt begeerd. Dat formulier is reeds zoo bekend en het klinkt zoo formeel. Een woordje er bij, uit het hart tot het hart, geeft aan de doopsbediening wat bijzonders een extra glans. Iets om op te teren en als in lieflijke herinnering aan die plechtige ure te bewaren.

Dit alles neemt echter niet weg den eisch, dat ons gevoel aan de nuttigheid der praktijk, en het belang der Kerken moet worden getoetst. En wanneer de vraag aldus gesteld wordt: wat is het meest bevorderlijk tot den welstand der Gemeente en den bloei van het geestelijk leven? — dan kan het antwoord niet twijfelachtig zijn.

Immers leert de ondervinding, dat een warme, hartelijke toespraak èn bij den dienaaar èn bij de hoorders onwillekeurig het formulier op den achtergrond doet treden. Het formulier leest men in den sleur, omdat het eenmaal zoo moet, maar als eindelijk het laatste woord gelezen is, ziet, dan komt het pas! Noodzakelijk gevolg van zulke gewoonte is, dat òf de kracht en de rijkdom van het formulier wordt omsluierd, òf wel, dat iets geheel onnoodigs geschiedt. Want van tweeën één: zegt de dienaar iets, dat ook reeds in 't formulier is uitgedrukt, dan brengt hij een nutteloze herhaling voort, die het pas gelezene formulier tot oneere is. Zegt hij iets, dat niet in 't formulier gezegd is, en dus buiten het kader der genoemde leerstukken valt, dat leidt zijn spreken er noodzakelijk toe, dat de aandacht van de hoofdzaak wordt afgetrokken en op een bijkomstige zaak wordt gevestigd.

Een tweede bezwaar tegen het gebruik der »toespraak" is dit, dat een bijzonder vindingrijke en frissche geest in den dienaar verlscht wordt, om de variatie aan te brengen, die voor het gemoedelijke doel zoo noodig is. Komt het toespraakje met eenige andere woorden altijd weer op 't zelfde neer, dan gaat het hiermee denzelfden weg op als met het formulier, en het pakkende, het touchante het effectvolle wordt er in gemist. Dan weet de Gemeente vooruit al wat er komt en als een der aanhangsel rolt het woord ledig de zielen voorbij.

Aangezien het nu een onweersprekelijk feit is, dat (de hooge uitzondering daar gelaten) geen mensch over genoegzaam vernuft en vinding beschikt om bij zulk een gelegenheid altijd frisch te zijn, is het veiliger zich aan dergelijke toevoegselen niet te wagen.

Waar dan eindelijk nog bijkomt, dat de zucht naar afwisseling het groote gevaar meebrengt, om, in geval het een persoonlijken vriend van den leeraar betreft, veel hartelijker en treffender te spreken, dan in geval het een meer onbekende is, die voor den kansel staat. Men maakt dan onderscheid, zet de deur voor naijver open en brengt de eere van het sacrament in gevaar.

De veiligste weg is alzoo: streng en stiptelijk zich te houden aan het formulier. De Gemeente die aan het formulier waarlijk genoeg heeft, toont, althans op het punt van den doop, hooger te staan, dan de Gemeente, die er nog wat bij verlangt. In den *bloeitijd onzer Kerk* had men aan de liturgie genoeg. En het was de beste tijd van ons kerkelijk leven niet, toen men door bijzondere plechtigheden den doop zocht op te luisteren. Daarom rust op een ieder onzer de taak het weer daarheen te leiden, dat het formulier in zijn eenvoudige schoonheid en rijke volledigheid zóó schittere in het oog der Gemeente, dat zij aan geen bijzondere toevoegselen behoefte meer gevoelt.

Met opzet zeggen wij: »het daarheen leiden." Plotseling ingrijpen en ruw forceeren past hier, waar het immers een middelmatige zaak betreft, allerminst. Staat een Gemeente er beslist op en zou het tot groote ontstichting aanleiding geven, wanneer het toespraakje achterwege bleef, dan is de dienaar geroepen met zachtheid de harten te neigen en een geleidelijken overgang te vormen. Hij kan dan b.v. een kleine toespraak houden in den vorm eener vaste formule, waarin hij niets anders doet, dan de ouders wijzen op de heerlijke uiteenzetting van de leer des doops, zooals die door ons formulier wordt gegeven. Hij vermijdt dan het gevaar van »verschil maken" en lokt de Gemeente tot de schoonheid van het liturgisch erfstuk onzer vaderen, zoodat zij rijp wordt voor de ure, dat zij van guller harte zegt: geet ons dat formulier en anders niet.

Metterdaad de veiligste weg is, zich stipt aan het formulier te houden èn bij Doop èn bij Avondmaal. In niet één Christelijke kerk op aarde, zoover ons bekend, wordt bij de sacramenteele handeling van Doop of Avondmaal een „toespraak" door den dienaar gehouden. Alleen in de verwaterde en verslapte Gereformeerde kerken der 19de eeuw in ons vaderland is die gewoonte ingeslopen, om zelfs bij het sacrament niet genoeg te hebben aan het door God geschonken teeken, maar de handeling nog wat plechtiger en aandoenlijker te willen maken door een op het gemoed werkende toespraak.

Natuurlijk zijn we het met Dr. Wielenga van harte eens, dat een jaren lang in stand gehouden gewoonte niet ruw en plotseling moet afgeschaft, wanneer daardoor ergernis verwekt zou worden. Maar aan de andere zijde mag aan het conservatisme, het alles bij het oude laten, om den vrede te bewaren, toch evenmin voet worden gegeven. We zijn nu reeds *twintig* jaar lang met deze quaesties bezig. En in zoovele kerken is zelfs nog geen de minste poging aangewend om tot verbetering te komen.

Te meer waardeeren we het daarom, dat Dr. Wielenga zoo rond en kloek over deze quaestie zijn meening gezegd heeft.

Officieele Berichten.

Kort verslag van de vergadering der classis Gorinchem op 1 Febr. 1906.

1. Ds. Jonkers opent de vergadering. Hij laat zingen Ps. 119: 3, leest Ps. 122 en gaat voor in gebed.

2. In het moderamen nemen zitting: Ds. Jonkers, praeses; Ds. Kapteijn, assessor; Ds Van Hulsteijn, scriba.

3. De credentiebrieven worden in orde bevonden. Één diaken wordt keurstem verleend. Drie kerken hebben een instructie.

4. De notulen gelezen en goedgekeurd.

5. Ingekomen stukken van de classis Zierikzee en Axel voor kenningeving aangenomen.

6. Het voorstel tot het uitgeven van eene Kerkbode vindt te weinig bijval.

7. Ds. Jonkers deelt mede, dat de deputaten van de Generale kas voor de zending geen bezwaar hebben in samenwerking met de kerken van Rotterdam, ten einde die kerken in haar zendingswerk te steunen; in het bijzonder met het oog op een uit te zenden tweeden missionairen dienaar des Woords.

8. Met blijdschap wordt vernomen, dat de kerken van Giesen Nieuwkerk en Giesen Oudekerk zich wenschen te vereenigen. Een commissie wordt benoemd om die gemeenten van advies te dienen.

9. Ds. Jonkers brengt verslag uit van de particuliere Synode, gehouden 30 Januari te Vlaardingen.

10. Aan de kerk van Leiden wordt vrijheid gegeven den tweeden trap van censuur toe te passen.

11. In antwoord op een protest uit Asperen wordt een commissie benoemd van onderzoek en advies.

12. Ds. Jonkers vraagt wegens vertrek naar Schiedam een attestatie aan, welke hem verstrekt wordt. Tot consulent van Giesen Nieuwkerk en Giesen-Oudekerk wordt aangewezen Ds. Van der Vlies. De classis geeft voormelde kerken vrijheid over te gaan tot beroeping.

13. Na afgelegd peremptoir examen en na gunstig advies der deputaten Ds. Sluijter van Maasslnis, Ds. Dalhuijzen van Nieuwerkerk a/d IJsel en Ds. Van Andel van Gorinchem, wordt de heer W. H. Bouwman, beroepen predikant te Schoonrewoerd, met algemeene stemmen toegelaten tot de Bediening des Woords en der Sacramenten in de Geref. kerken.

14. In plaats van Ds. Jonkers wordt aangewezen als deputaat voor de zending: Ds. Haspers; voor approbatie van beroepsbrieven enz.: Ds. Kapteijn; voor correspondent Theol. Fac. V. U.: Ds. Vos; voor Artikel 13 D. K. O.: Ds. Reijenga.

15. Regeling vacatuurbeurten:
Leksmond: Ds. Van Hulsteijn, Ds. Haspers.
Giesen Nieuwkerk, Giesen Oudekerk: Ds. Reijenga.
Asperen: Ds. Kapteijn, Ds. Van Andel.
Noordeloos: Ds. v. d. Vliers, Ds. van Diemen.

16. Ds. Jonkers spreekt een woord van afscheid, dat door Ds. Van Andel beantwoord wordt.

17. Ds. Reijenga sluit de vergadering met dankzegging.

Namens de classis,
Ds. J. F. van Hulsteijn Jr.

Ondersteuningskas van „EFFATHA".

Het nieuwe jaar is nog maar enkele weken oud en in dien tijd zijn velen bezig hun balans op te maken. Niet alleen kooplieden en neringdoenden, maar ook vele particulieren hebben de goede gewoonte, elk jaar na te gaan of hunne uitgaven wel in overeenstemming zijn met hunne inkomsten. Voor allen, die door handel of bedrijf in hun onderhoud moeten voorzien, zal het zeker een oorzaak van dankbaarheid zijn als hun winst- en verliesrekening hun vooruitgang in de zaken te lezen geeft. Al gaat het bij Vereenigingen en Commissiën in de meeste gevallen niet om persoonlijk voordeel, toch is er oorzaak van vreugde voor de leden, als de zaak waarvoor zij ijveren, ook financieel in bloei mag verkeeren. De Commissie van de „Noodkas" heeft niet lang behoeven te rekenen. We begonnen met een tekort van ruim *f* 400. Daarmee kwamen velen in kennis door het jaarverslag van „Effatha." De giften en collecten die inkwamen, waren echter zoo weinig, dat onze penningmeester geen groote optelsom had te maken. Er is derhalve geen sprake van een vermindering van het tekort; maar wel van een toeneming onzer schuld. In Effatha zijn 15 kinderen, waarvoor we de verpleegkosten suppleeren tot een gezamenlijk bedrag van een kleine *f* 1000. Aanvragen om nieuwen steun komen wel in, doch we kunnen geen steun meer toezeggen. Wat is daarvan het gevolg? Dat arme ouders, die Christelijk onderwijs voor hun doofstom kind begeeren en plaatselijk niet voldoende worden gesteund, hun kind niet kunnen doen onderwijzen, òf ze naar een school moeten zenden, waar ze het liever niet brachten. Mag dat? Denkt het eens even in. Een doofstom kind is reeds zoo diep ongelukkig. In plaats van nu te worden onderwezen en daardoor eenige kennis te bekomen van hetgeen noodig is te weten, moet het nu voortleven in de diepste onkunde. Geen kennis verkrijgt het van de maatschappelijke dingen, geen kennis van de Schriften, die ons den weg ter zaligheid wijzen. En daarom nog eens: Mag dat? Indien gij zegt: „neen, hier moet geholpen worden," dan verzoeken we u hiervan blijk te geven door het zenden eener gift, naar het vermogen dat de Heere u gaf, aan onzen penningmeester, den heer L. G. van Dorp te Leiden.

De Commissie der Noodkas biedt alleen dàar steun, waar het naar hare overtuiging noodig is. Informatie naar den toestand van ouders en familie gaat altijd vooraf aan de toezegging van steun.

Er schijnt omtrent „Effatha" een verkeerde gedachte te bestaan, n.l. dat het eene *kerkelijke* vereeniging is. Wie kennis neemt van onze statuten, zal van het tegendeel worden overtuigd. Om ons met eene Vereeniging, die door het gansche land bekend is, te vergelijken, kunnen we zeggen, dat wij op denzelfden grondslag staan als de Vereeniging tot Christelijke verzorging van krankzinnigen. Als suppletiekas vragen we dan ook niet, of een kind tot de Ned. Herv. Kerk, de Geref. Kerken, of een ander kerkgenootschap behoort. De hoofdzaak is, dat het een kind van on- of minvermogende familie is, waarvoor Christelijk onderwijs in Effatha wordt begeerd.

Moge dit woord dienen tot opwekking om aan onze Noodkas te gedenken, opdat we niet alleen onze schuld kunnen afdoen, maar bij den aanvang van het nieuwe schooljaar den noodigen nieuwen steun kunnen bieden. Bewege de Heere daartoe veler harten!

L. C. Oranje.

Dordrecht, 1 Febr. 1906.

MEDEDEELINGEN.

In Januari ontvingen we in dank: Uit het busje van B. v. d. L. te Dordrecht *f* 5.77; idem van R. te idem *f* 3.56; door J. C. Breeman te Delft van de Zondagssch. *f* 12.84; van de Zondagssch. te Oude Pekela *f* 6.80; van de Ger. Vrouwenvereen. te Colijnsplaat *f* 5; van Mej. H. R. K. te 's Bosch *f* 2.50.

L. C. O.

Buitenland.

Frankrijk. De kerkelijke atmosfeer gezuiverd.

Een belangrijk bericht komt uit Frankrijk tot ons. Het luidt: De officieuse synode van de Gereformeerde staatskerk te Orleans vergaderd, heeft met eene meerderheid van 60 stemmen verklaard, dat zij de confessie van Bois van 1872 als fundament voor de toekomstige organisatie der kerk aanvaardt; terwijl eene minderheid van 40 stemmen uitsprak dat zij een samengaan met de liberalen wenschte, nadat deze de confessie van 1872 ook hebben willen aanvaarden, zij het ook met de eigenaardige clausulen, die wij in dit blad hebben medegedeeld.

Dit besluit zal niet weinig bijdragen tot het zuiver maken van de kerkelijke atmosfeer in het Protestantsche Frankrijk. Reeds lang was die onzuiver, omdat er in de officieuse synode elementen waren, die aanstuurden op een vereeniging met de liberalen, die men door de officieele synode van 1872 en de korte geloofsbelijdenis, aldaar aangenomen, buiten het kerkelijk erf had willen sluiten.

Tot die uitsluiting is het echter nooit gekomen. De Fransche regeering heeft nimmer willen veroorloven, dat er na 1872 eene nieuwe officieele synode samenkwam om de besluiten van 1872 ten uitvoer te leggen. Daarom bleven ortnodoxen en modernen, of gelijk men het in Frankrijk noemt, evangelischen en liberalen, in één kerkverband vereenigd.

Deze toestand werd onhoudbaar bevonden, en daarom kwam in 1885 eene officieuse synodale organisatie tot stand, waartoe alle kerken werden toegelaten die de geloofsverklaring van 1872 aanvaardden. In den kring van de kerken die zich bij de officieuse organisatie aansloten, kwam echter van lieverlede een groep op, die weder alle leden van het groote Fransche huisgezin in één kerkverband wilde vereenigen. Het scheen alsof de evangelischen op den duur bij dien strijd het onderspit zouden moeten delven; doch nu is gebleken dat er een meerderheid te vinden was, die de geloofsbelijdenis opgesteld door den predikant Bois, wil handhaven en om die reden niet verlangt kerkelijk samen te wonen met hen, die trots hunne verklaringen in den grond der zaak die geloofsbelijdenis verwerpen.

Elk consistorium zal zich nu moeten uitspreken, of het zich wil houden aan de confessie Bois, of dat het het liberalisme huldigt of de unie wenscht.

Dit laatste is reeds door het consistorium van Bordeaux gedaan, doordat het besloot tot het stichten van een cultusvereeniging, „die als grondslag den geloofs- en vrijheidsgeest der reformatoren en de godsdienstige grondbeginselen der officieele Synode van 1872 hebben zal." Het consistorium van Bordeaux heeft daarbij zich aangesloten aan het protest van de minderheid der Synode van Orleans, en spreekt daarom de hoop uit, dat het hem gelukken zal, alle Protestanten van Bordeaux onder één kerkverband te houden.

Uit de politieke bladen hebben onze lezers vernomen, tot welke treurige tooneelen het inventariseeren der kerkelijke eigendommen, die door de nieuwe wet op scheiding van kerk en staat tot staatseigendom verklaard zijn, heeft aanleiding gegeven. In menige kerk in en buiten Parijs heeft deze handeling aanleiding gegeven tot het storten van bloed, omdat de verzamelde menigte in het kerkgebouw de ambtenaren van den staat, die kwamen inventariseeren, niet wilde toelaten, en voor dezen dan door middel van militair geweld toegang verschaft werd. Wij vinden dit middel tegen het onrecht dat aan de kerk gedaan wordt, niet waardig en nog minder overeenkomstig de Heilige Schrift. Het best protesteeren die bisschoppen, die in hunne diocesen collecten georganiseerd hebben voor den eeredienst, en die leden der Roomsche kerk, die daarvoor milde offers brengen. Wij houden er ons van overtuigd, dat wanneer de geestelijkheid onder de veranderde omstandigheden toont, dat zij zich weet te verloochenen en, trots het ontberen van het staatstractement, grooten ijver betoont om het volk te bearbeiden, datgene wat ten kwade gedacht is, ten goede zal gekeerd worden.

Wij kunnen ons echter de houding van vele Roomschgezinden, die nog prijsstellen op hunne kerk, zeer wel begrijpen. Het is toch ergerlijk wanneer men ziet, dat de overheid, die geen gelegenheid voorbij laat gaan om te toonen dat zij een tegenstandster is van alle religie, de hand legt op goederen, die voor het meerendeel door de leden der kerk zijn geschonken, en waarover alleen de kerk heeft te beschikken. In menige kerk heeft daarom de geestelijkheid te kennen gegeven, dat zij de inventarisatie alleen toeliet, omdat de paus, die in kerkelijke dingen het laatste woord te spreken heeft, zich nog niet uitgesproken had.

Gemengd Nieuws.

Van lieverlede komt Rusland weer tot rust, al is het in de Oostzee-provincièn nog treurig gesteld. De Heilige Synode der Grieksch-Orthodoxe kerk gelastte, dat de geestelijken die gedurende de onlusten de maatregelen der regeering tegenover de leden van hun gemeenten op een wijze in strijd met de wet uitlegden, uit hun ambt zijn ontslagen en gerechtelijk zullen worden vervolgd.

Te Moskou hadden eenige geestelijken rechtstreeks deelgenomen aan de revolutionaire beweging der fabrieks- en spoorweg-arbeiders.

De pastoor O'Brien van Kalamazoo zeide in de laatste week van Januari in een toespraak tot zijn gemeente, dat vroeger de Roomsche kerk de vrijmetselarij begunstigde en deze vereeniging onder haar bewind georganiseerd werd. Dit duurde tot er discussies en twisten over ontstonden, met het gevolg dat de kerk er mee brak.

Doch zooals altijd in een vereeniging, zijn er enkelen, die rebelleeren tegen de souvereine macht en hun eigen ideeen verkondigen. Zoo ging het ook in de vrijmetselarij en daarom zijn zij tegenwoordig gezworen vijanden van de kerk. De kerk sneed ze bij eerste rebellie af en nam ze nimmer meer op.

Broederorden ontstonden in navolging van de vrijmetselarij, bijv. de Odd Fellows. Zij hebben een eigen ritueelen dienst om hunne dooden te begraven, en daarom kan geen goed Roomsche lid van die orde worden zonder een doodzonde te begaan.

De pastoor eener gemeente is over zijn volk geplaatst om ze te leiden, en bij zijn wijding tot priester zweert hij gehoorzaamheid aan den bisschop. De priester is gebonden aan zijn conscientie en bij de gemeente wordt gehoorzaamheid ondersteld. »Alzoo wordt van u, gemeente, verwacht zich niet aan te sluiten bij zulke vereenigingen, tenzij gij toestemming van uw pastoor hebt verkregen. Zeg niet, dat men in andere gemeenten dat wel mag en dat gij het daarom ook doen moogt. Zie niet op andere gemeenten. Indien men wil, kan men in Chicago den duivel dienen, maar in Kalamazoo wordt dat niet toegelaten".

Men ziet hieruit dat de Roomsche kerk in N.-Amerika niet solidair is.

Prinses Ena van Battenberg. Het aanstaand huwelijk van Prinses Ena van Battenberg, kleindochter van den Koning van Engeland, met den Koning van Spanje, wekt bij toeneming een gevoel van weerzin bij een groot deel van het volk. Immers de jeugdige vorstin kan niet de gemalin van den Koning van Spanje worden, als zij niet van de Episcopaalsche kerk, waartoe zij behoort, openlijk tot de Roomsche kerk overgaat, en nu is het besloten dat zij dien stap doen zal. »Een sterker argument tegen zulk een »politieke bekeering" kan niet gesmeed worden dan hetgeen thans wordt vertoond door den aanblik van een jong meisje, dat weinig meer is dan een kind, dat gedwongen wordt een Protestantisme, 't welk zij wat het uitwendige betreft, aankleeft, te verwerpen, en dit om redenen die niets gemeen hebben met eene werkelijke en vrijwillige verandering van overtuiging. Het is eene wreedheid tegen haar zelven en eene beleediging van de beginselen van waren Godsdienst. Men zegt dat de paus de proef (ordeal) zoo gemakkelijk mogelijk maken zal; maar hij kan het karakter der transactie niet veranderen, noch het booze dat daarin ligt, daaruit wegnemen". Aldus spreekt *The Christian* zich uit.

De Generaal-Superintendent van de Lutherse Kerk van Koerland, een der Russische Oostzeeprovincièn, die door de jongste revolutionaire woelingen zoozeer geteisterd werd, maakt bekend, dat van de 108 predikanten in Koerland 22 van hunne plaats verdreven werden. Zoo spoedig als de omstandigheden het toelaten, zullen zij naar hunne plaatsen terugkeeren.

De mannen, die in N.-Amerika ijveren voor de vrije Christelijke school, vinden, gelijk wij in dit blad meermalen hebben kunnen aantoonen, in hun land heel wat bestrijding. Velen toch die nog op den Christelijken naam prijs stellen, meenen, dat voor kinderen uit Christelijke gezinnen de Public School zeer goed te gebruiken is. Nu is het niet te ontkennen, dat in vele deelen der Vereenigde Staten op de openbare school de Bijbel gelezen wordt. Doch het is ook waar, dat volgens de Wet het niet geoorloofd is, op die scholen beslist Christelijk onderwijs te geven. Daarom verwondert het ons niet, dat tegen Frank Harding, principaal, (hoofd) van de publieke school No. 141 te Brooklyn, New-York, eene beschuldiging werd ingediend door 60 hoofden van Joodsche gezinnen, omdat het kennelijk zijn doel was zijne leerlingen tot Christenen te maken. Hij las toch op zijn school in den Bijbel, sprak over den Christus en hing platen, waarop Bijbelsche tafereelen waren voorgesteld, aan de schoolwanden op. Ook wordt hem toegedicht, dat hij zou geleerd hebben, dat al wie niet in Christus gelooft een huichelaar is, enz.

Harding erkent de gegrondheid van sommige beschuldigingen, terwijl hij andere voor ongegrond verklaart. Stellig is dit schoolhoofd buiten zijn boekje gegaan. De Joodsche vaders hebben volgens de wetten des lands gelijk, en zullen zeker in het gelijk gesteld worden.

Dr. Stephan Langdon heeft de uitgave van een Corpus van Nieuw-Babylonische inschriften ondernomen, die bij den uitgever Leroux te Parijs verschijnen zal. Het eerste deel, dat reeds persklaar is, bevat de inschriften van de Babylonische koningen Nabypolassar en Nebukadnezar. De bewerker bepaalt zich niet tot de oorkonden, die in Babylonie gevonden werden, maar wil ook die in druk uitgeven welke door de Persische koningen naar Suzan gebracht werden en daar onlangs door een Fransche expeditie uitgegraven werden. Het spreekt van zelf, dat de nieuwe verzameling veel stof bevat, die tot hiertoe nog niet in het licht gegeven werd.

Winckel.

Voor Kinderen.

TWEE WEGEN.

XXV.

Omhoog en omlaag.

„Ik bleef op dat kantoor eenigen tijd," zoo ging de verhaler voort, „tot dat de heeren mij voorsloegen, het bestuur op mij te nemen van een winkel, dien zij hadden te Greenwich. Dit deed ik. Ik verdiende nu een goed loon, trad in het huwelijk en ging in een lief huis wonen. Doch ik zou niet te Greenwich blijven. Want de heeren stelden mij voor deelgenoot of mede-eigenaar in hun zaken te worden.

Ik had dat zelf niet gezocht, maar beschouwde het al weder als een leiding des Heeren en nam het aan. Ik kreeg nu een groot inkomen en werd een heel heer, doch moest, wijl ik de jongste was van de drie eigenaars, ook het meeste werk verrichten. En weet u nu wel, mijnheer, wat mij de meeste moeite kostte.

„Zeker, om alles uit elkaar te houden, mijnheer Parker, daar weet ik ook van."

„Toch niet; het meeste werk had ik om niet trotsch te worden. Maar de Heere gaf mij genade, dat ik nederig bleef. Ik zei dikwijls tot mij zelf: Pas op, Joseph Parker, dat ge u niets gaat verbeelden. Al wat ge hebt is gekregen goed, en kan u morgen weer ontnomen worden. Dus roem alleen in God. Ook kan ik niet zeggen, dat ik werkte om rijk te worden, hoewel de Heere God mij rijkelijk zegende. Ik deed eenvoudig wat mijn hand te doen vond, en God maakte dat voorspoedig.

Toen de beide heeren wat oud werden, lieten zij al de zaken aan mij over. En zoo werd ik eindelijk, nadat alles geregeld was, de eenige eigenaar van de fabriek en de winkels. Ik was een geluksvogel, zeiden de menschen, en dat mochten ze ook wel zeggen, als ze er maar bij bedachten, dat niet het geluk, maar God regeert. En de Heere God geeft ons zoowel droefheid als vreugd, opdat we niet zoo aan de wereld ons zouden hechten, dat we later moeilijk konden scheiden. Ik had twee zonen, gezonde, sterke knapen, die mijn lust en vreugd waren. Ik hoopte dat zij mij eens zouden opvolgen in alles wat God mij had gegeven. Doch wat gebeurt?

Op een tijd gingen zij samen naar een dorp hooger op de Thems. Ze zouden met een bootje terug roeien, stroom af, zoo als ze dikwijls had-